

KISEBB KÖZLEMÉNYEK

Statisztikai adatok az Országos Széchényi Könyvtár öt évi címfelvétel-sokszorosításáról. Az Országos Széchényi Könyvtár 1936. március 16-ika óta, több német könyvtár példáját követve, *Adrema*-címnymó gépekkel készített könyvanyagának katalógusát. Az 1941. március közepéig eltelt öt év munkateljesítményéről a következő számadatok tanúskodnak. Készült ez idő alatt 100.363 felvétel a könyvtár 123.178 kötetéről. A felvételekről 506.048 címnymomatot vontak le és ezek 18 kartotékszekrény 526 fiókjában nyertek elhelyezést.

A cédulák megoszlása katalógusfajok szerint a következő volt: 206.391 címnymatból áll a központi betűrendes katalógus, 136.726 címnymatból a decimális szakkatalógus, 19.748-ból pedig az olvasóteremben és segédkönyvtárban elhelyezett művek katalógusa. 4089 címnymat a könyvtár különböző speciális katalógusaiban — például megszállott területi anyag vagy zenei gyűjtemény katalógusában — nyert elhelyezést. Az itt felsorolt katalógusok a közönség használatára készültek. Közönségünk körében igen gyakran használtak betűrendes katalógusunk személyi és földrajzi utalásai, szakkatalógusunk használata pedig évről-évre ugrásszerűen emelkedik. Míg az első években 100—150 használója akadt, 1939-ben 443-an, 1940-ben 2321-en használták.

Hivatali célokat szolgál egy betűrendes katalógus 101.351 cédulája és a sorozatnyilvántartás 37.743 címnymata. Végül könyvalakban készül az önálló művek helyrajzi naplója, mely jelenleg 27 vas-kos kötetet tesz ki.

A címfelvételeknek kerekén 41 százalékát teszi ki az 1936—1940. évek új szerzeményű anyaga, melyet 41.389 címfelvételben írtunk le. 58.974 művet dolgoztunk fel a könyvtár korábbi beszerzésű anyagából. Feldolgoztuk az olvasóteremben és a segédkönyvtárakban elhelyezett műveket s ezzel elértük, hogy a legfontosabb kézikönyvek, enciklopédikus munkák, forráskiadványok stb. már új katalógusainkban vannak nyilvántartva. Feldolgoztuk a még megjelenő sorozatokat első darabjaiktól kezdve s ezzel elértük, hogy a tudományos tár-

slatok, egyetemi intézetek kiadványai, valamint a jelentősebb szépirodalmi gyűjtemények teljes egészükben újra katalogizáltattak.

A címnyomó gépek alkalmazása a cédulák és utalások elkészítésében jelent nagy munkamegtakarítást. Az összes katalógusok címnyomatai egy fémlemezre préselt felvételtől nyomattak le. A felvételek lemezeit számrendben erre alkalmas fiókos szekrényekben őrzik meg a könyvtár. A felvételek maradandóságának előnyeit egyelőre csak egy-egy hiányzó utalás vagy egy szükségesnek mutatkozó második szakbeosztás pótlása esetén érezzük. Más könyvtárnak ellenben már rendelkezésére bocsátottuk lemeztárunkat: 1918—1940-ig megjelent és címanyagunkban már leírt könyvek címfelvételeit a kolozsvári Egyetemi Könyvtárnak küldjük. A maradandó címfelvételek hasznát maga a könyvtár majd akkor fogja látni, ha a használatban elnyűtt katalógusai felfrissítésre szorulnak.

Ma főként a könnyen és gyorsan lenyomható címfelvételek előnyeit tapasztaljuk. Címnyomatokkal végezzük például a bejelentést a könyvtár anyagáról az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ számára.

Sőt a könyvtári munka kereteit meghaladó feladatok is megoldhatók észrevehető idővesztés nélkül. Például címfelvételeink egy listára készült lenyomatát a Magyar Könyvkiadók és Könyvkereskedők folyóirata, a Corvina kapja meg. A Corvina szerkesztője a lenyomatot főképp a könyvkereskedői forgalomba nem került könyvek számbavételére használja fel. Az egyesület viszont a Corvina címanyagát könyvtárunk rendelkezésére bocsátja. Ezek a cédulák a kötelezpéldányok beszolgáltatásának ellenőrzésénél tesznek igen jó szolgálatot.

Címnyomatokat adunk végül — a főigazgató bibliográfiai elgondolásai szerint — a könyvtár bibliográfiai osztályának minden Magyarországon 1921 óta megjelent könyv felvételéről, és pedig az önálló művekről egy, a sorozatokról két lenyomatot. Míg ez az 1921—1935. évek könyvészetéhez — csupán a régi anyag feldolgozásának arányában — néhány ezer könyv bibliográfiai adatait adta meg, addig az 1936—1940. évekről kerek számban 35.000 felvételtől adtunk egy, illetőleg két címnyomatot, amivel egy-egy évi könyvészet címanyagának jó háromnegyed részét készen adtuk a bibliográfia összeállítójának.

A könyvtári és nem szorosan könyvtári célokra készült lenyomatokat figyelembe véve, a fenti adatok szerint minden címfelvételtől átlag 8 lenyomat használtatott fel. Ez az egy adat maga megmondja, mekkora leírómunkát takarít meg a könyvtárnak a cédulák sokszorosítása.

GORIUPP ALISZ.